

Huvudman

Arvika kommun
arvika.kommun@arvika.se

Beslut

Datum 2026-05-29
Dnr SI 2026:2567
Sida 1 (6)

Ärendet

Riktad tillsyn av dimensionering och planering av utbildning i gymnasieskola i Arvika kommun.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen genomför under våren 2026 riktade tillsyner för att kontrollera om verksamheten vid de huvudmän som ingår i tillsynerna uppfyller författningarnas krav att ta hänsyn till ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov vid sitt beslut om vilka utbildningar som ska erbjudas och antalet platser på utbildningarna i gymnasieskolan, såvitt gäller de nationella programmen samt introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever. Tillsynen omfattar inte nationella program som är riksrekryterande för vilka Skolverket bestämmer antal platser.

Tillsynen omfattar endast de utbildningar som Arvika kommun själv anordnar. I samband med tillsynen har det genomförts en intervju med en representant för Arvika kommun.

Motivering av beslutet

Planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Arvika kommun har i inskickad dokumentation inför tillsynen uppgett att huvudmannen i samband med lagändringen ingått ett primärt samverkansavtal tillsammans med kommunerna Eda, Årjäng och Säffle som liksom Arvika kommun ligger i Värmlands län. Av dokumentationen framgår att Arvika kommun anordnar åtta yrkesprogram och fyra högskoleförberedande program. Av dokumentationen framgår även antalet platser på respektive program för läsåren 2024/25, 2025/26 samt 2026/27. Det underlag som uppges ha använts som stöd vid planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan är Skolverkets regionala planeringsunderlag i Värmlands län. I intervju med representant för Arvika kommun framgår att de inom det primära samverkansavtalet skapat en så

kallad referensgrupp med representanter från olika branschorganisationer för att fånga upp näringslivets lokala behov av arbetskraft kopplat till utbudet i gymnasieskolan. Skolinspektionen har tagit del av anteckningar från referensgruppens möten under perioden 20240911–20260212.

Vidare framkommer av den inkomna dokumentationen från Arvika kommun att kommunen i samband med att lagändringen trädde i kraft gjorde en kartläggning av kommunens utbud av gymnasieutbildning. Kommunens representant uppger i intervju att det efter kartläggningen bildades en politisk styrgrupp samt en så kallad referensgrupp med representanter från samverkanskommunerna, branschrepresentanter och studie- och yrkesvägledare som diskuterat frågor kopplat till utbud och behov.

Yrkesprogram

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Värmlands län framgår att andelen erbjudna platser bör öka på bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet, fordons- och transportprogrammet samt industritekniska programmet. Andelen erbjudna platser på barn- och fritidsprogrammet bör minska. För övriga yrkesprogram bör andelen erbjudna platser behållas på nuvarande nivå. Eftersom försäljning och service är ett nytt program finns det ingen statistik över till exempel etableringsgrad eller vanligaste yrken efter utbildningen. Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Värmlands län görs bedömningen att antalet platser på försäljnings- och serviceprogrammet bör behållas på nuvarande nivå.

Arvika kommun uppger i den inskickade dokumentationen att kommunen bland annat anordnar bygg- och anläggningsprogrammet samt el- och energiprogrammet. Antalet platser på respektive program uppgick till 16 platser både läsåren 2024/25, 2025/26 samt 2026/27. Det framgår vidare att programmen har haft fler sökande än vad det funnits erbjudna platser och att huvudmannen inte erbjudit fler platser förklaras med att det inte varit möjligt att garantera APL-platser för eleverna vid en eventuell utökning av antal platser. Även i intervju med kommunens representant framgår att Arvika kommun haft stora svårigheter med att få fram APL-platser vilket påverkat möjligheten att utöka antalet platser på programmen.

Arvika kommun uppger vidare att kommunen anordnar vård- och omsorgsprogrammet. Inför läsåret 2024/25 erbjöds 16 platser, inför läsåret 2025/26 erbjöds 20 platser och inför läsåret 2026/27 erbjöds 16 platser. I intervju uppger kommunens representant att även Årjäng och Säffle kommun anordnar vård- och omsorgsprogrammet, men att ingen av de kommunerna har några sökande till programmet. Vidare uppger kommunens representant i intervjun att antalet erbjudna platser i Arvika

kommun tidigare inte har kunnat fyllas inför läsåren 2024/25 och 2025/26 trots att huvudmannen helst hade utökat antalet platser. Kommunens representant uppger också att platser på programmet som finns kvar efter ordinarie antagning, fylls på med elever som läser programinriktat val.

Vidare uppger huvudmannen att fordons- och transportprogrammet anordnas av Arvika kommun. Fordons- och transportprogrammet i Arvika kommun erbjöd 12 platser på programmet läsåret 2024/25, ökade därefter antalet platser läsåret 2025/26 till 15 platser och har inför läsåret 2026/27 minskat antalet erbjudna platser till 12. Av intervju med kommunens representant framgår att kommunen övervägt att lägga ner fordons- och transportprogrammet med anledning av få sökande och låg andel som klarade utbildningen med fullständig examen. Kommunens representant uppger i intervju att de samråd med fordonsbranschen i upptagningsområdet ändå valt att anordna programmet i kommunen för att möta arbetsmarknadens efterfrågan. Av intervjun med huvudmannen framgår att fordons- och transportprogrammet även anordnas av Säffle och Årjängs kommun vilka har flera sökande och fyller sina erbjudna platser.

Arvika kommun anordnar också industritekniska programmet samt VVS- och fastighetsprogrammet. Av den inkomna dokumentationen framgår att antalet platser som erbjuds på båda programmen i Arvika kommun har varit desamma under läsåren 2024/25, 2025/26 och 2026/27. Antalet platser på industritekniska programmet uppgår till 20 platser, medan VVS- och fastighetsprogrammets platser uppgår till 16.

Arvika kommun anordnar även barn- och fritidsprogrammet vilket kommunen minskar antalet platser på inför läsåret 2026/27 jämfört med läsåret 2025/26. För läsåret 2024/25 erbjöds dock 16 platser på programmet, vilket därefter ökade 2025/26 till 20 erbjudna platser för att inför läsåret 2026/27 återigen minskas till 16 platser.

Vidare anordnar Arvika kommun även försäljnings- och serviceprogrammet på vilket huvudmannen ökar antalet platser till 16 platser inför läsåret 2026/27 jämfört med läsåret 2025/26 där 12 platser erbjöds. Läsåret 2024/25 erbjöds även då 16 platser.

Av huvudmannens inskickade dokumentation framgår att de justeringar som har gjorts inför 2026/27 var för att det var ett högt söktryck på vissa program och utökningar gjordes då på de program där det var möjligt.

Högskoleförberedande program

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Värmlands län framgår att andelen erbjudna platser inom högskoleförberedande program bör minska till förmån för yrkesprogram. Det framgår vidare bland annat att övergången till högskola är låg för utbildade från samhällsvetenskapsprogrammet och ekonomiprogrammet jämfört med

flera andra högskoleförberedande program. Bedömningen från Skolverket är att andelen erbjudna platser inom samhällsvetenskapsprogrammet och ekonomiprogrammet bör minska medan andelen erbjudna platser inom naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet bör behållas på nuvarande nivåer.

Arvika kommun anordnar samhällsvetenskapsprogrammet. Av huvudmannens inskickade material framgår att huvudmannen under läsåret 2024/25 erbjöd 16 platser på programmet och därefter ökade antalet platser till 32 platser inför läsåren 2025/26 och 2026/27. I intervjun uppger huvudmannens representant att även om antalet erbjudna platser uppgår till 32 platser kommer fyllnadsgraden se annorlunda ut med cirka 20 elever som läser på samhällsvetenskapsprogrammet.

Huvudmannens representant uppger i intervjun att även Årjäng kommun (som är en av kommunerna i det primära samverkansavtalet) erbjuder samhällsvetenskapsprogrammet, men att de har få eller inga sökande eftersom de flesta ungdomar väljer att läsa i bland annat Arvika kommun vilket gör att Årjäng kommun eventuellt inte startar upp programmet.

Arvika kommun anordnar även naturvetenskapsprogrammet och ekonomiprogrammet där antalet platser varit desamma under läsåren 2024/25, 2025/26 och inför 2026/27 samt teknikprogrammet där antalet erbjudna platser ökat från 16 till 20 inför läsåret 2026/27.

Huvudmannens representant uppger i intervjun att anledningen till att de på samhällsvetenskapsprogrammet ökat antalet platser är desamma som att de inte minskat antalet platser på ekonomiprogrammet, trots att Skolverkets regionala planeringsunderlag anger att andelen platser på dessa program bör minska. Anledningen är enligt huvudmannens representant att elever som väljer högskoleförberedande program som förstahandsval inte annars skulle läsa ett yrkesprogram, utan i stället gå till en fristående skola och läsa ett högskoleförberedande program. Därför, uppger huvudmannens representant, behöver de erbjuda så pass många platser till högskoleförberedande program för att säkerställa att de kan vara ett högskoleförberedande gymnasium.

Introduktionsprogram

Arvika kommun anordnar inte programinriktat val eller yrkesintroduktion utformade för en grupp elever, däremot erbjuds programinriktat val för enskilda elever i mån av plats på gymnasieprogrammen barn- och fritid, försäljning- och service, fordon- och transport, industritekniska, vård- och omsorg och samhällsvetenskap.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 2 a § skollagen ska varje kommun samverka med minst två andra kommuner om uppgifter i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Samverkan ska ske genom ett avtal (primärt samverkansavtal). Även samverkan som sker på annan liknande grund anses som primärt samverkansavtal. De samverkande kommunerna bildar ett primärt samverkansområde för utbildningen. Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på samverkan med minst två kommuner med hänsyn till kommunernas geografiska placering. Sådana föreskrifter får ange vad som ska gälla i fråga om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning för kommuner som omfattas av undantaget.

Av 2 kap 2 b § skollagen framgår att det primära samverkansavtalet ska avse planering, dimensionering och erbjudande av utbildning. Bestämmelser om vilka utbildningar samverkansavtalet ska omfatta finns i 15 kap. 30 a § första stycket.

Av 15 kap. 30 a § skollagen framgår att ett primärt samverkansavtal enligt 2 kap. 2 b § ska omfatta nationella program och introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever. En kommun i det primära samverkansområdet ska erbjuda all sådan utbildning som anordnas av någon av kommunerna i samverkansområdet.

Av 15 kap 30 b § skollagen framgår att när en kommun bestämmer vilka utbildningar som ska erbjudas och antalet platser på utbildningarna ska den ta hänsyn till ungdomarnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Kravet på att ta hänsyn till arbetsmarknadens behov gäller endast de nationella programmen och introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever.

Av 16 kap 42 § skollagen framgår att en hemkommun ansvarar för att alla behöriga ungdomar i kommunen erbjuds utbildning på nationella program. Erbjudandet ska omfatta ett allsidigt urval av nationella program och nationella inriktningar. Vid bedömningen av om ett allsidigt urval erbjuds får kommunen även ta hänsyn till utbildningar som erbjuds av enskilda huvudmän med skolenheter i kommunen eller i en annan kommun inom ett primärt samverkansområde som kommunen ingår i.

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att Arvika kommun tagit hänsyn till både ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov när de bestämt vilka utbildningar som ska anordnas och antalet platser på dessa utbildningar. Arvika kommun har beaktat såväl Skolverkets regionala planeringsunderlag för Värmlands län, elevers efterfrågan i form av sammanställande av data över gymnasieval, fört dialog med lokala

branschorganisationer och kommunerna i samverkan och författningskraven som gäller arbetsplatsförlagt lärande samt på ett objektivt och sakligt sätt beaktat detta i besluten.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer således inte att Arvika kommun brutit mot bestämmelserna vid planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan. Ärendet ska därför avslutas.

X Alice Odéen

Beslutsfattare
Signerat av: Alice Odéen

X Matilda Nordh

Föredragande
Signerat av: Matilda Nordh

I ärendets slutliga handläggning har även regionjurist Charlotte Fagher, utredare Mikaeil Yousefi och undervisningsråd Elisabeth Fogelberg medverkat.